

Materiały do konsultacji z języka polskiego
21.11. – 27.11.2020

Dzień dobry,
poniżej zamieszczam do zapoznania materiały do 2 godzin konsultacji z języka polskiego:

I. Motyw kata i ofiary w tekstach literackich poświęconych wojnie i okupacji

- temat z kręgu maturalnych, warto przeanalizować...

"Campo di Fiori" – C. Miłosz

a. ofiary

- nie mają szans na ocalenie, są osamotnione; potrafią jednak walczyć o godność śmierci (powstanie w getcie),

b. kaci

- są cyniczni - wykorzystując ludzkie słabości każą bawić się gawiedzi (karuzela).

"Medaliony" – Z. Nałkowska

a. ofiary:

- bezimienni, różne sytuacje życiowe, światopogląd;

- traktowane jak przedmioty ("Dno")

- transport do obozu; potrafiące jednak upomnieć się w obliczu zagłady,

- paniczny, paraliżujący strach; rezygnacja,

- ludzkie odruchy wyzwalane szczególnym okrucieństwem (odmowa spalenia członków własnej rodziny

- "Człowiek jest mocny").

b. kaci:

- cynizm; ślepa wierność systemowi,

- brak uczuć ludzkich,

- zatracenie poczucia winy za dokonywane zbrodnie ("Profesor Spanner"),

- bestialstwo; żądza widoku śmierci; upodlenia człowieka; badanie granic ludzkiej wytrzymałości psychicznej i fizycznej,

- skrajny rasizm.

"Opowiadania" - Tadeusz Borowski

a. ofiary:

- znieczulica; bezradność wywoływana strachem,
- przejmowanie światopoglądu i sposobu zachowania oprawców: złudna nadzieja na ocalenie będąc podobnym do wrogów,
- szacunek dla tych, którzy potrafili przeżyć terror,
- chęć przeżycia i uniknięcia cierpienia jedynie autentyczna i determinująca często groteskowe zachowania więźniów (ukrywanie kalectwa),

b. kaci :

- zdemoralizowani,
- wykorzystywanie więźniów (Puff, rozładunek na rampie),
- zacieranie się podziału 'kat - ofiara'
- więźniowie w służbie zbrodniarzy (żydowskie sonderkommando, Tadek stojący ponad normalnymi więźniami jako pomoc lekarska).

"Inny świat" - Gustaw Herling - Grudziński

a. ofiary:

- rozwinięte do wymiarów groteskowych donosicielstwo ("spowiedź" towarzysze z NKWD);
- tęsknota za rodziną (kozak Pamfilow),
- strach przed wolnością , chęć pozostania w niewoli (lekarz Jegorow); świadomość łatwości narażenia się władzy i trafienia z powrotem za kraty, - zaspokojenie głodu podstawowym zadaniem człowieka, - rozbicie solidarności między więźniami (dbanie o własną egzystencję), - wyzbycie się nadziei, marzeń jako śmiertelnego niebezpieczeństwa zawodu, - samookaleczenie jedynym sposobem przebywania w znośnych warunkach (szpital),

b. kaci:

- przebiegłość
- ustanawianie reguł godzących w interesy więźniów i ich ludzką godność manipulacja więźniami w celu całkowitego ich podporządkowania,

- stworzenie systemu wrogiego każdemu człowiekowi, nawet katu (ironia losu).

"Zdażyć przed Panem Bogiem" - Hanna Krall

a. ofiary:

- niektórzy zachowują godność; inni sami zgłaszają się do wywózki, łudząc się nagrodą za posłuszeństwo Niemcom,
- walka z prześladowcami, ale i z obojętnością, o możliwość przeżycia lub choćby godnej śmierci
- poddawane torturom psychicznym i fizycznym (skrajny głód)

b. kaci:

- bezwzględni,
- nieprzygotowani na zbrojny opór: niepewne poruszanie się po getcie.

"Rozmowy z katem" - Kazimierz Moczarski

a. ofiary:

- mają odwagę przeciwstawić się
- zburzenie stereotypu bierności "podludzi".

b. kaci:

- kultywują siłę; są butni, pewni siebie, okrutni (tak ich wychowano),
- posłuszni wyższym dowódcom; poddanie się totalitarnemu systemowi, marionetki systemu: podporządkowanie wszystkich aspektów życia osobistego ideologii,
- kompleks niższości umysłu, lęk przed poniżeniem.

"Pamiętnik z powstania warszawskiego" - Miron Białoszewski

a. ofiary:

- nowe spojrzenie na warszawiaków w tym tragicznym okresie : ludzkie uczucia, fascynacja codziennością. Ludzkie marzenia, pragnienia, młodzieńcza fantazja...

b. kaci:

- bezwzględność wobec ludzi i miasta,

- niezajomość terenu, zbrojny opór, strach przejawiający się w niepewności, brak konsekwencji, strategii walki (np. bezmyślne bombardowanie całych dzielnic).

II. Ćwiczenia w konstruowaniu wypowiedzi.

Proponuję słuchaczom, którzy zadeklarowali podejście do matury, zredagowanie wypowiedzi w typie maturalnym (do części ustnej) i odesłanie do kontroli.

Polecenia (mały instruktaż krok po kroku c należy robić):

1. Zastanów się nad problemem, który masz rozstrzygnąć. Jakie zjawisko językowe masz omówić?
2. Przeczytaj poniższy tekst.
3. Odszukaj w tekście słowa kluczowe oraz to, w jaki sposób na pytanie udzielona jest odpowiedź - możesz nawet ją zacytować w swojej wypowiedzi. Stanowisko może być wyrażone wprost lub wynikać z tekstu.
4. Odtwórz z tekstu argumenty – czyli dlaczego autor twierdzi tak a nie inaczej. Jakie przywołuje zjawiska językowe, jakich używa w argumentacji pojęć, przykładów.
5. Sformułuj swoje stanowisko: zgadzasz się czy nie zgadzasz z tym, co twierdzi autor.

Język młodzieży – urozmaicony, bogaty czy monotony, ubogi? Uzasadnij swoją opinię, odwołując się do podanego fragmentu, innego tekstu kultury oraz własnych doświadczeń językowych.

– Anna Fluder, Jacek Antczak: **Niebawem ukaże się siódma „Rzecz o języku”.**

– Jan Miodek: Taki był tytuł pierwszego zbioru. Siódma książka będzie miała tytuł norwidowski: „Słowo jest w człowieku”.

A.F., J.A.: Powiedziałbym: wow, mamy newsa!, ale podobno za „łol” skłonny jest Pan zamordować? Woli pan „O, Jezu...”

– J.M.: ... albo „O, matko” czy „O, rany”. Zdaję sobie sprawę, że dzisiaj młodzi ludzie muszą w różnych sytuacjach życiowych posłużyć się ekspresywizmami i to są najczęściej anglicyzmy. Oni powiedzą, że było „full ludzi” albo „ale boss, ale men” i „dziękują sobie za help”. My, zamiast „przepraszam”, mówiliśmy „pardon”. Gdy grając w ping-ponga, zdobyło się punkt, bo piłka otarła się o kant stołu, mówilo się albo trzysylabowe prze – pra – szam” albo w skrócie „pardon”. Jeśli ten obyczaj przetrwał, to głowę daję, że dziś mówi się „sorry”.

– A.F., J.A.: **Moja córka mówi „sorki”.**

– J.M.: Oczywiście. Ponieważ to „sorry” doczekało się wielu swojskich derywatów. Jest „sorka”, „sorki”, a nawet „sorewicz”.

– A.F., J.A.: **Ale co z tym „wow”?**

– J.M.: Rozumiem, że te przerywniki są młodzieży potrzebne i prędzej czy później musiało z angielskiego przyjść i „wow”. Jest przecież krótsze od „o matko, co ty powiesz”. Każdemu jednak doradzam, żeby tego nie było za dużo. Jeśli tylko w ten sposób wyrażamy radość czy zdziwienie, to staje się monotonne.

– A.F., J.A.: **„Wow” jest niepotrzebne?**

– J.M.: Nie ma słów niepotrzebnych językowi. W tym sensie jestem i za. Całe zło zaczyna się w momencie, gdy ktoś, uczepliwszy się takiego modnego słowa, rezygnuje z całego wachlarza konstrukcji wariantywnych.

– **A.F., J.A.: Czy młodzi ludzie są dziś ubożsi językowo?**

– **J.M.:** Jeszcze trzydzieści lat temu mówiłem, że nie zabraniam nikomu mówić, że coś jest fajne, bo sam też takiego słowa używam. Tylko po pierwsze, trzeba wiedzieć kiedy, a po drugie, mogliby zobaczyć, że ta koleżanka jeszcze może być: miła, sympatyczna, zdolna, koleżeńska, a nie załatwiać to jednym – „fajna”. Pod tym względem dzisiejsze dwudziestolatki są bogatsze, bo u nich „fajnie” przegrywa z „super”, „ekstra”, „mega” i z „wypasem”. A są jeszcze, „mega wypas”, „megawypasik”, „juice”, „odlot”, „odjazd”. Tych słów jest dzisiaj więcej. Tylko, na miły Bóg, niech oni to przeplatają. Niech nie uczepiają się tego, że wszystko jest „super”. A może jest „ekstra”.

Na podstawie: Jan Miodek, *Jestem za ekstraodlotem*

No i co mamy po lekturze?

Jan Miodek wypowiada się na temat języka współczesnej młodzieży. Zauważa w nim wiele pozytywnych zjawisk. Zwraca uwagę na liczne ekspresywizmy, które często mają charakter zapożyczeń z języka angielskiego (anglicyzmy).

Jan Miodek pozytywnie ocenia również tworzenie na bazie zapożyczeń rodzimych derywatów, jak również występowanie wielu synonimicznych określeń np. do słowa fajny.

Wszystko to świadczy o bogactwie języka współczesnej młodzieży.

Językoznawca jednocześnie przestrzega przed nadużywaniem modnych wyrazów, które mogą wpłynąć na ubóstwo języka.

Jak widać, nie jest to trudne, gdy „wyrwiemy” z artykułu kluczowe pojęcia, zagadnienia. Zdania tworzą same się!

Ale to dopiero część pracy nad zadaniem.

Teraz musisz się zastanowić, jaki tekst kultury mógłbyś przywołać. To temat odnoszący się raczej do współczesnej polszczyzny – możesz więc przywołać jakiś współczesny film, młodzieżową książkę, młodzieżowe czasopisma.

Temat wymaga odwołania się własnych doświadczeń – przywołaj sytuacje komunikacyjne, których byłeś świadkiem, albo w których uczestniczyłeś jako nadawca lub odbiorca wypowiedzi – np. rozmowy w szkole, podczas spotkań w wolnym czasie, e- komunikacja, sms-y, itp. I się zastanów, czy potwierdzają może one argumenty użyte przez autora tekst dołączonego do zadania.

Sformułuj teraz swoje stanowisko. **To, co przed chwilą przeczytałeś, to tylko zarys wypowiedzi. Orientacyjne wskazówki, co w niej powinno się znaleźć. Odpowiednio musisz rozwinąć poszczególne części wypowiedzi, by nie przekroczyła 10 minut. Ale też nie może trwać dwóch ;)**

Poniżej przykłady możliwości rozwiązań tego zadania. Może się przydadzą...

<p>Wstęp W opinii prof. Miodka młodzi ludzie Badacz uważa jednak, że Potępia / Nie potępia</p>	<p>Odwołanie do załączonego tekstu.</p>
<p>Teza Uważam, że język młodych ludzi</p>	
<p>Argumentacja • A₁ + przykłady i uzasadnienie • A₂ + przykłady i uzasadnienie</p>	<p>Odwołanie do własnych doświadczeń.</p>
<p>• Różnorodność / Monotonię języka młodzieży pokazujeTematem tego utworu jest Bohaterowie </p>	<p>Odwołanie do tekstu kultury.</p>
<p>Zakończenie</p>	

<p>Wprowadzenie Główne cechy języka współczesnej młodzieży według Jana Miodka: – – – –</p> <p>Zdaniem Miodka</p>	
<p>Teza Według mnie, język, którym posługuje się młodzież,</p>	
<p>Argumentacja O bogactwie i różnorodności języka młodzieży świadczą: – humor – widoczny głównie w wymowie takich słów jak <i>dzięks, džampreza, spox, spoxon</i>; zapisywaniu z angielska <i>pozdroofki</i>, nadawaniu angielskich końcówek rzeczownikom, np. <i>plażing, spacering</i> – bogactwo synonimów, np.: <i>ekstra, mega, super, wypas, megawypas</i> – akronimy (np. LOL, OMG).</p> <p>Natomiast o ubóstwie języka świadczą obecne w języku młodych: – – – –</p> <p>Źródła zmian w języku młodzieży: • •</p>	
<p>Wnioski</p>	